

ר' עובדיה מברטנורא

גזרינן שמא יביאנו אצל: ובלבד שלא יוציאנו. מד' אמותיו שהיה מונח בו: ה וישתין ברה"ר. דמפיק מרה"י לרה"ר. ואם השתין חייב חטאת. ואע"ג דבעינן עקירה מע"ג מקום שיש בו ד' על ד', השתן וכן הרוק הוה כמנוחים במקום שיש בו ד' על ד': משנתלש רוקו. והוא שנתעגל ונתהפך בפיו. ואין הלכה כר"י: ו וישתה ברה"ר. וה"מ בכלים שהם צריכין לו, דגזרינן דלמא אתי לאתויינהו, אבל בכלים שאין צריכין לו מותר, ואפילו לא הכניס ראשו ורובו ברה"ר: וכן בגת. לענין מעשר, שאם הכניס ראשו ורובו בגת שותה בלא מעשר דהוי שתיית עראי, וחזן לגת אינו רשאי לשתות בלא מעשר דהוי שתיית קבע: קולט. תופס, כלומר מקבל מן המים הנזחלים ושותה: המזחלה. כמין בנין מדרון עשוי סמוך לכותל שזחלין בו המים. ולהכי נקראת מזחלה שכל דבר המהלך ורוחש ע"ג הכותל או ע"ג קרקע נקרא זוחל כמה דאת אמר (דברים לב) זחלי עפר: למטה מעשרה טפחים.

שהוא עומד בה, וכן עומד אדם בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וּמְטִלְטֵל בְּרִשׁוֹת הַיַּחֲדִיד, וּבְלִבָּד שֶׁכֶּשֶׁמְטַלְטֵל בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים יִזְהַר שֶׁלֹּא יוֹצִיא אֶת הַחֶפֶץ חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַחֶפֶץ וַיַּעֲבֹר עַל אִיסוּר טַלְטוּל אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים:

משנה ה

לֹא יַעֲמֹד אָדָם בְּרִשׁוֹת הַיַּחֲדִיד וַיִּשְׁתֵּן בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, או בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וַיִּשְׁתֵּן בְּרִשׁוֹת הַיַּחֲדִיד, וְכֵן לֹא יִרְוֶן מַרְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְרִשׁוֹת הַרְבִּים וּלְהַפֵּךְ, שְׁדִינוּ כְּמוֹצִיא מַרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת⁸⁶.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף מְשַׁנְתֵּלֵשׁ - נֹאסֵף רֶקֶן בְּפִיו, לֹא יִהְיֶה אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים עַד שִׁיחֹק לְפִי שֶׁהָרוֹק הַזֶּה נֹחֵשֵׁב כְּמֵשֵׂא בְּפִיו, וְאִסוּר לְהַעֲבִירוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים:

משנה ו

לֹא יַעֲמֹד אָדָם בְּרִשׁוֹת הַיַּחֲדִיד וַיִּשְׁתֶּה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן לֹא יַעֲמֹד בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וַיִּשְׁתֶּה בְּרִשׁוֹת הַיַּחֲדִיד בַּשַּׁבָּת, גְּזִירָה שֶׁמֵּא יִכְנִיס או יוֹצִיא אֶת הַכֹּלִי לְרִשׁוֹת שְׁלוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ לְמִקּוֹם שֶׁהוּא שׁוֹתֶה.

וְכֵן הַדִּין בְּגַת לְעֵנִיין מַעֲשָׂרוֹת, שֶׁאִם הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּגַת מוֹתֵר לוֹ לְשִׁתּוֹת יֵין מִבְּלִי לְעֵשֶׂר, שְׁזוֹ שְׁתִּיית עֵרָאִי (רֵאָה מַעֲשָׂרוֹת ז, ד), אִךְ הַשׁוֹתֶה חוּץ לְגַת חַיִּיב לְעֵשֶׂר, שְׁזוֹ שְׁתִּיית קִבֵּעַ.

קוֹלֵט אָדָם הַעוֹמֵד בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים אֶת הַמִּים

הַיוֹצֵאִים מִן הַמְּזַחֲלָה - מַרְזַב הַמְּשׁוֹךְ לְמַטָּה מִן הַגֵּג לְאוֹרֶךְ הַכּוֹתֵל, שְׁמֵי הַגַּשְׁמִים זוֹחֲלִים בוֹ, כְּשֶׁהַמִּים בְּאוִיר רִשׁוֹת הַרְבִּים לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה טַפְחִים מִן הָאֵרֶץ.

ביאורים והרחבות

86. בגמרא (צט, א) שואלין: והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה וליכא (והרי אין ארבעה טפחים על ארבעה טפחים בפה ובשלפוחית שמשם הרוק והשתן נעקר)? והשיבו: מחשבתו משויא ליה (מחשבה זאת כ -) מקום, ארבעה על ארבעה. דאי לא תימא הכי, הא דאמר רבא: זרק ונח בפי הכלב או בפי הכבשן - חייב חטאת, והא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה וליכא? אלא מחשבתו משויא ליה מקום, הכי נמי מחשבה משויא לה מקום.

ר' עובדיה מברטנורא

גרסינן. והכי קאמר, עומד אדם ברשות הרבים וקולט בכלי למטה מעשרה טפחים מן המים היורדין מן המזחלה. וקולט דוקא, כדמפרש בגמרא, אבל לא יצרף ויחבר פיו או הכלי למזחלה שהיא בפחות משלשה סמוך לגג, ואע"פ שהיא למטה מעשרה מ"מ הואיל ומוטלת לאורך הכותל ובתוך שלשה לגג הוי כגג והוי כמוציא מן הגג שהוא רה"י לרה"ר: ומן הצינור מ"מ. כלומר בין קולט בין מצרף, משום דצינור לעולם בולט הוא ויוצא לרה"ר. ובגמרא מוקי לה כשאין בצינור ד' על ד' שאינו חולק רשות לעצמו: ז וחולייתו י' חלון שעל גביו ממלאין ממנה. כיון דחולייתו שהיא השפה אשר סביבותיה גבוהה עשרה טפחים, וקו"ל דאין רה"ר למעלה מעשרה טפחים, אלא מקום פטור, לפיכך ממלאין מחלון שעל גבה בשבת, דהווי מוציאין מרה"י לרה"י דרך מקום פטור. ואפילו הבור מופלגת מן הכותל של חלון ד' טפחים, ממלאין ממנה, שאין כאן רה"ר מפסקת מן הבור לחלון בשעה שממלאין מים אלא מקום פטור בלבד: וכן אשפה ברשות הרבים גבוהה י' טפחים. רשות היחיד היא, ולא חיישינן שמא תנטל אשפה ותעמוד על פחות מעשרה ואתי למשרי

כלומר, מותר לאדם לקלוט את המים היוצאים על ידי כלי, אך אסור לצרף כלי או את ידיו או פיו למזחילה, כיון שהמזחילה נחשבת רשות היחיד כגג עצמו, והמצרף מקבל מים מרשות היחיד לרשות הרבים. ומן הצינור היורד מן הגג לרשות הרבים, ופיו בולט מן הגג שלשה טפחים ויותר, ונמצא שהוא מקום פטור, מפני מקום שותה כלומר בין קולט ובין מצרף, מפני שהצינור הוא מקום פטור:

משנה ז

בור של מים ברשות הרבים, וחליתו העפר שחפר ומונח בשפת הבור גבוהה עשרה טפחים, והבור סמוך לחלון הבית, חלון שעל גביו - ממלאין הימנו מים בשבת, שמעל חוליית הבור נחשב מקום פטור, כיון שרשות הרבים תופסת רק עד גובה עשרה טפחים באויר, והבור רשות היחיד, והרי הוא כמוציא מרשות היחיד לרשות היחיד דרך מקום פטור. וכן אשפה של רבים הנמצאת ברשות הרבים, אם היא גבוהה עשרה טפחים נחשבת רשות היחיד, ולכן מהחלון שעל גבה שופכין לתוכה מים בשבת ואין חוששים שיבוא לפנות האשפה, שאשפה של רבים אין דרך לפנותה. אך באשפה של יחיד אסור:

משנה ח

אילן העומד ברשות הרבים שהוא מסך על הארץ - שנופו נוטה וסוכך על הארץ, אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים - שראשי ענפיו סמוכים לארץ פחות משלשה טפחים - מטלטלין תחתיו בשבת, לפי שראשי הענפים נחשבים

כדמעיקרא. ודוקא באשפה של רבים שאינה עשויה להפנות, אבל אשפה של יחיד העשויה להפנות אין זורקין לה בשבת, דחיישינן דלמא מפנה לה והוויא לה רה"ר: ח המיסך. שנופו נוטה למטה מכל צדדיו סביב: מטלטלין תחתיו. דכיון דאין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים הוי להו כלבדודים לארץ ונמצאו כמחיצות, לפיכך מותר לטלטל תחתיו. ומכל מקום צריך למלאות אותו אויר שבין